

ARABS

D o b a i P é t e r n e k

ARABS

Az ezredes aznap egy esztétát akart lelőni. Az esztéta sértő cikket írt róla, s annak az embernek, aki megsértette, nem szabad élve maradnia. Majd belövök abba az esztétába, morogta az ezredes egykedvűen. Az ország legjobb céllovója volt. Vezényszóra lőni, aztán zsebre tett kézzel várni, hogy az ellenfél tud-e még visszalőni, tűnődött az ezredes régi találataira gondolva. Civil ruhát, bő esőköpenyt húzott, kezébe boternyőt vett, s a faragott rájába foglalt állótükör elé lépett. Önmagát látta szükségképpen. És ez egy hasonmás, egy kép volt azonosítható vonásokkal, amelyeknek egyedül ő volt a megfelelője. Az ezredes álruhájában álfoglalkozású embernek érezte magát. A nagyvilági életben szükségünk van olyan arckifejezésekre is, amelyek nem mások, mint álarcok, mondta az ezredes fényképtekintettel a tükörképének. Egy fénykép: ennyi nyoma marad a valóságnak, ha elmúlt az ideje. Nincs cáfolatom a földön, gondolta az ezredes még egy utolsó pillantást vetve a tükörképére. A párbaj előtt némi bolyongást akart tenni az esős városban. Elég időm van a tintapocsékoló kivégzésére, gondolta, s amúgy sem árt néhanapján álruhába öltözni, hogy az ember megismerkedjen a néppel. Az ezredes úgy képzelte, hogy az esztéta koldusszegény, akciós párizsit vacsorázik esténként, a sót kopott, műanyag tartóban tárolja, és a retek, a hagyma egy műanyag fiókban várja, jó borra persze nem telik, biztosan akciós sört fogyaszt. Az ezredes úgy tudta, hogy az esztéta halvány bőrű magas termetű fiatalember, galléros kabátja van, fekete, amilyenben a regényhősöket ábrázolták a 19. században, vékony lábszárai vannak, rövid haja, ami homlokára, fülére hullik. Az ezredes, aki annyit szokott gondolkozni az élet és a halál dolgai felett, mint egy bástya a sakkjátékban, megéhezett. Lement a piacra, őszülő hajának egykedvűen köszönt a hentesné. Az ezredes tekintete rövid időre egy halakkal teli akváriumba révedt, de végül a tepertős tálra mutatott. Mennyit adhatok, ezredes úr?, kérdezte az asszony, olyan intelligens hangon, hogy az ezredes meghökkent. Felismert, morogta. Most már mindegy, gondolta az ezredes, nem állhatok sokáig diskurzusban egy vásárcsarnoki hentesnével. Hús dekát kérek, mondta sűrgetően, majd reflexszerűen az Arabs szürkébe vette az irányt. Az ezredes belépett az ajtón. Hogy van, ezredes úr?, kérdezte Sanyi és lesegítette az ezredesről a ballonkabátot. Az ezredes egy melankolikus napon, amikor megtudta, hogy Sanyi sokáig a gyulafehérvári focicsapat csatára volt, Alba hercegének nevezte el a pincért. Furcsaságaival az ezredes Sanyit lassan a büvkörébe vonta, s a pincér immár teljesen az ezredes szolgálatában állt, mert olyan varázst érzett a szavaiban, melyet napestig elhallgatott volna. Az ezredes az asztalra csapott. Tudad-e Sanyi, hogy Gyula-

fehérvár neve onnan ered, hogy a fehér mészkőből épült római falmaradványok alapján az itt letelepedő szlávok Belgrádnak, Fehérvárnak, ezt bizonyos leereszkedéssel magyarázta, nevezték el. Sanyi tudta, mert az ezredes minden alkalommal elmondta, de nem mert közbeszólni. Az ezredesnek váratlanul elakadt a szava. Tekintete a pultoslányéval találkozott, akinek a félhomályban világitottak kék szemei. Az ezredes kihúzta magát, a lány felé fordult, s tőle kérdezte, tud-e valamit Alba Iulia latin eredetijéről. Aki hangosan mer beszélni, az nem lehet mindennapi ember, gondolta a lány. Gyulafehérvár latin neve az Om-poly latin Apula nevéből való, felelte a pultoslány minden jelentőség nélkül, s az ezredes meglepetésében csak annyit mondott, úgy van. Hogy hívnak?, kérdezte az ezredes a lánytól. B-nek, felelte a pultoslány, de az ezredes nem volt elégedett a válasszal. Mától a neved Skolasztika, mondta az ezredes és szent Skolasztikáról, valamint a név jelentéséről kezdett beszélni. Hatalmas nevetés hallatszott. A lókereskedők voltak, akik az egyik asztalnál kártyáztak. Idióták, morogta az ezredes és gondolataiba révedt. Csak a nők tudnak olyan szemérmetlenek lenni, mint a szobák, gondolta és a pultoslányra nézett. Sanyi téblábolt, már egy ideje arra várt, hogy az ezredes rendeljen. Hozhatom a francia konyakot és a Red Bullt?, kérdezte Sanyi, de az ezredes nemet intett. A legjobb szív sem szegheti meg a lova-gi könyvek szabályait, gondolta az ezredes, aki egyébként nem szokott embertársaival törődni, de most, az esztéta halála küszöbén mégis úgy érezte, leereszkedik hozzá. Intett Sanyinak és egy pohár erős szilvaszeszt kért. Bizonyára az is ilyet iszik, mert jobbra nem telik neki, mondta gúnyosan az ezredes. A hullaszállítók és más alkalmi vendégek az ezredesről beszéltek, a pultoslánynak pedig volt ideje az odahallgatásra. Az ezredest valaha Bolíviában megbízták, hogy menjen le a hajón a Rio Grande folyón egészen délre, s keressen meg ott egy rég eltűnt ezredest, mondta az egyik hullaszállító. Na jó, mondta az akkor még fiatal ezredes, s a hajó elúszott vele a folyón. Míg délnek ment sok veszélyen át, több ember is meghalt, vette át a szót egy lókereskedő. A bennszülöttek, s néhány fehér is mondták neki, legyen óvatos. Majdhogynem egymaga érkezett le délre, folytatta a történetet egy párbajsegéd, krokodilokkal csatázott előzőleg, ruhája cafatokban lógott róla. Itt vagyunk, mondták az emberei, és a fény átsöpört a lagúnán. Az ezredes fölmászott egy létrán, éjjel volt, már várták egy magas kunyhóban, vette vissza a szót a hullaszállító. Ott volt az öreg ezredes. Good evening, sir, mondta az akkor még fiatal ezredes. Nagy kövér férfi volt az öreg ezredes, Good evening, mondta és nehézkesen fölállt. Kiderült róla, hogy örült, és bennszülöttek lesik parancsát. Istennek érzi magát, levágott fejekkel játszik, mondta egy lókereskedő. Az ezredes ezután északnak ment, még visszanézett, látta, ahogy a napfényben áll a nagy kövér ezredes. Comandante Che Guevara, morogta fátyolos szemmel az ezredes, hajtott mindig új csatákra a forradalmak szerelme. Az ezredes vezeklésből ivott, bár restelkedett, hogy ennyire azonosítja magát az esztétával. Már a második fröccsét mérte ki, a pohár kicsúszott az ujjai közül. Sanyi újabb fröccsöt hozott. Az ezredes megint a pultoslányt nézte, nem volt kedve a párbaj előtt civilekkel, párbajsegédekkel beszélgetni, pedig máskor még a csapossal is szívesen szóba állt.

Az esztéta értelmetlennek tartotta az életét. Egy kopott íróasztal mellett írt éveken át, rossz minőségű golyóstollakkal és beragadt számítógép-billentyűzettel. Hajnaltájt felébredt, csak forgolódott. Úgy érezte, minden semmitmondó, amit csinál, mintha feneketlen mélységek fölött egyensúlyozna. Álmában sűrűn szerepelt egy piros ló, amelyen pepita nadrágos, cilindres lovag nyargal, s a cilinderen az élet eliramlik felirat olvasható. Kevésbet aludt, ezért alig tudott beszélni a redakcióban, ahová csak azért ment be, hogy előlegget kérjen. Hízelt neki, hogy ügyét a szerkesztőségben is megbeszélték. Egy kolléga jött oda hozzá, bor volt a kezében és pogácsamaradék a szája szélén. Hogy jutott eszedbe, hogy az ezredes megnyitóbeszédét felemásnak nevezd?, kérdezte a kolléga, olyan arccal, amely láthatóan nem képes a titoktartásra. Az esztéta a válaszon gondolkozott, borotvátlanul, szilvaszínű szájjal, fátyolozott tekintettel állt, de hirtelen öntudatosná vált, valahogy csak meg kell halni, mondta. Aki a kalapodról ítélne, testvér, azt hihetné, hogy a társadalmi elithez tartozol, mondta a kolléga és a zsebéből újabb pogácsát vett elő. Sehová sem akarok tartozni, felelte az esztéta, és idegességében a titkárnő tányérján lévő sóskiflit a homlokához emelte. Hiába, nem születtem úrnak, mégis úgy kell meghalnom, mint egy úrnak, gondolta az esztéta és a Vásárcsarnok felé vette az útját. Vannak ilyen rettenetes percei az

életnek: az ember nem tud megszabadulni valamely bosszantó tehertől, amely szíve fölé hengeredett. Légy társadalmi úriember, legalább egy napig, mielőtt meghalnál!, gondolta az esztéta és a legdrágább zöldséges standnál állt meg. Hogy megengedjen magának valamely extravaganciát ezen a különös napon, epret és pomelót méretett, s alkuvás nélkül fizetett. Nem születtem úrnak, de úgy kell meghalnom, mint egy úrnak, gondolta magában boldogtalanul az esztéta. A kofák belátnak a zsebekbe, s a zöldséges szomorúan csóválta meg a fejét. Azt hallottam, hogy az esztéta urat... Az esztéta legyintett egyet. A jövő zenéje, felelte idegesen felnevetve és az Arabs szürkébe indult. Egy pukkantósat madmazell, mondta a pultoslánynak, akitől nyilván többször rendelt már, mert a lány nem mutatott meglepetést az esztéta szavaira. Az esztéta nőies figyelemmel kezelte a kalapját. Nem volt kedve levenni, tetszett neki a kalap, de ezt nem árulhatta el a pultoslánynak, aki nekiadta, miután egy külföldi vendég a pulton felejtette. Ha sírni tudnék, mindjárt jobb volna, gondolta az esztéta a pultoslányra nézve, csak a nőknek van olyan szerencsájük, hogy akkor tudnak sírni, amikor akarnak. Hé te!, szólt oda az ezredes az esztétának, aki még mindig a kalapját igazgatta. Te ott a zöld vadászkalapban, kiabálta az ezredes. Magának szólnak, mondta unottan a pultoslány, s az esztéta végre megfordult.

Ekkor egy valódi pisztolydörrenés hasította ketté a halk muzsikaszó kárpitját. A pultoslány felsikított, az esztéta kiterült a földön. A pultoslány a kezét nyújtotta az esztétának, aki jótékony dührohammal tápáskodott föl, s ez kis időre visszaadta lelkierejét. Az ezredes is felállt, feneke alól szivarszalag hullott ki. Németül kezdte szidni a lókereskedőket, akik annyira összevesztek a kártyapartin, hogy képesek lettek volna lelőni egymást. Az ezredes egy idő után magyarul idézett Clair Vilmos párbajkódexéből, felsorolta a sértett fél jogait és a sértő fél kötelességeit, majd bizonyos karrierbűnözőkre tért át, akik aljas módon felemásnak nevezték a beszédét, csak hogy pillanatnyi népszerűsége tegyenek szert. Az esztéta döbbenetesen nézett az ezredesre. Nagyon rossz arcmemóriája volt, s csak egyszer találkozott az ezredessel egy tárlat megnyitásán, amiről később tudósított. Gyere fiam, mondta barátságosan az ezredes az esztétának, majd németül ráparancsolt a lókereskedőre, hogy kérjen bocsánatot a halálra rémült fiatalembertől.

Pestnek nincs őslakossága, az köt ki most is ebben a városban, akinek eszébe jut, magyarázta az ezredes a téli Dunát figyelve. Hiába, nincs rend a Dunán, tette hozzá indulatosan és az esztétába karolt. Talán nézzünk a pultoslány után, javasolta az esztéta. A lány azt ígérte, hogy alkonyatkor, műszak után átmegegy a befagyott Dunán a Margitszigetéről Újpestre. Ez a lány nem beszámítható, mondta az esztéta szokatlanul mély hangon, amely hórihorgas külsejéhez sehogy sem passzolt. Szerintem meggondolta magát, mondta az ezredes ki-mért léptekkel haladva. Hát nem látja?, kiáltotta az esztéta idegesen, ott a Duna közepén, az úszó jégtáblán! Az esztéta futni kezdett a part mentén, követve a pultoslánnyal haladó jégdarabot. Az ezredes a bokáig érő fagyos hóba lépett, a jég már recsegett a lába alatt. Maga is megbolondult?, kérdezte az esztéta, nem érheti utol a pultoslányt, már a Lánchídnál lesz a jégen, mire a közelébe érne. A pultoslány felemelkedett a jégtáblán és intett, hogy minden rendben. Az ezredes semmit sem látott a jégtorlaszoktól, s lábai alatt ingadozni kezdett a jégmező. Ne mozduljon!, ordította a partról az esztéta. Jöjjön vissza!, kiabálta az ezredesnek, a pultoslány partot ért! Helyes, mondta az ezredes, s most már a part felé indult, de ebben a pillanatban derékig a Dunában találta magát. Az esztétának sikerült kihúznia. Hol van a lány?, kérdezte az ezredes, s a sötétlő Duna fölött az újpesti oldalra pillantott. Az esztéta legyintett. Most inkább magával törődjön, mondta az ezredesnek, a pultoslány már biztos hazafelé tart. Csak nagyobb baja ne essék, mondta az ezredes, s magában felidézte a pultoslány világító kék szemét. ■ ■ ■

Morsányi Bernadett (Budapest, 1981): az ELTE bölcsészkarán végzett magyar-történelem szakon, majd a legújabb kori magyar irodalom doktori programján. Szakmai publikációi tanulmánykötetekben és a *Színházban*, szépprózai alkotásai az *Üzenetben*, az *Irodalmi Centrifuga* és az *Irodalmi Jelen* honlapján jelentek meg. Doktori disszertációját Dobai Péter művészetéről írta.